

Handläggare:
Bengt Andersson
Telefon: 08-508 31 918
Tomas Andersson
Telefon: 08-508 31 987**Till**
Kulturnämnden
2017-04-04

K u lturförvaltningens underlag för budget 2018 med inriktning 2019 och 2020

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar följande:

1. att godkänna förvaltningens underlag till budget för år 2018 och beräkningar för åren 2019 och 2020 samt överlämna ärendet till kommunstyrelsen.
2. att förklara beslutet omedelbart justerat.

Robert Olsson
KulturdirektörLena Nilsson
Administrativ chef

Ärendet

Verksamhetsberättelsen för kulturförvaltningen med bokslut för 2016 och verksamhetsplanen 2017 utgör bakgrundsbeskrivning till det underlag för budget för 2018 - 2020, som ska lämnas till kommunstyrelsen inför den centrala budgetberedningen. Utgångspunkten för budgetunderlaget är kommunfullmäktiges budget för år 2017 med inriktning för åren 2018 - 2019.

Ärendet har handlagts av administrativa staben i samarbete med verksamhetsavdelningarna och kulturstrategiska staben. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 27 mars.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	5
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde	7
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	13
3.1 Drift.....	14
3.2 Investeringar.....	17
4 Övriga redovisningar	20
5 Lokalförsörjningsplan.....	21
5.1 Inledning	21
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	21
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	22
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	23
5.5 Kostnadsutveckling.....	26
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	27

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01 KuNkuf 2018-2020

Bilaga 2: Bilaga 02 Taxor och avgifter 2018 gällande upplåtelse av Kungsträdgården

Bilaga 3: Bilaga 03 Regler och avgifter för Kulturskolans verksamhet

Bilaga 4: Bilaga 04 - Prioriteringsverktyg SPIS

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Inledning

Stockholm ska växa med kultur

Mötet med professionell kultur och möjlighet till eget skapande är en viktig kraft i sig själv. Kulturen kommer framöver även att få stor betydelse som medel i ett Stockholm som ska hålla samman och inkludera många nya Stockholmare.

Kulturlivet är med i översiktsplanens planeringsförutsättningar för första gången. När staden växer måste kulturen också växa. Förvaltningen har många egna stora byggprojekt i treårsperioden med Asplundhuset och Medborgarhuset, Stadsmuseets byggnad vid Slussen, Liljevalchs renovering och utbyggnad på Djurgården samt utvecklingen av Slakthusområdet. Kapitalkostnadsökningar och förändrade lokalkostnader skapar utmaningar som måste hanteras utan att ge avkall på personaltäthet, säkerhet och innehåll i utbud. Utvecklingen kräver ett skifte från bidrag till investering och det krävs samarbete för att dela på kostnader och dra nytta av synergier.

Konkurrensen om stödutrymme ökar dessutom mellan konstformerna, mellan publika målgrupper och geografiska platser. Allt fler aktörer ser en roll i det offentliga kulturlivet och söker stöd. Många verksamheter visar också behov av ett ökat stöd för att kunna möta utvecklingen både vad gäller sitt konstnärskap, tillgänglighetsanpassningar och synligheten i de offentliga rummen. Det leder till höga hyror, som för ateljéföreningar riskerar bli en undanträngningseffekt.

En bred målgrupp ska spegla staden

En stad vars medborgare präglas av ökad mångfald kräver ett kulturliv som i ökande grad speglar medborgarnas olika åldrar, ursprung, mobilitet, ekonomi, geografisk spridning och konstnärliga preferenser. Om kulturutbudet speglar medborgarnas efterfrågan blir staden attraktiv och sammanhållen. Om enskilda grupper inte erbjuds ett angeläget och kvalitativt utbud skapas en upplevelse av utanförskap. Särskilt barn och unga ska ha rätt till eget skapande och möjligheter att delta i kulturlivet.

Konstnärlig och kulturell kvalitet är en av stadens största konkurrensfördelar. Stockholm kan uppvisa stora framgångar men också visa på stora skillnader i tillgången av kultur. Våra demokratiska institutioner måste leverera nytta och kvalitet i ett lokalt sammanhang. Det är viktigt att göra alla kulturmötesplatser till trygga mötesplatser för människor i alla åldrar.

För att kunna hantera effektiviseringskrav och ökade behov i form av ökade besök, ökade krav från samhället och en politisk ambitionsökning på flera områden behöver förvaltningen rekrytera annan kompetens i form av unga och med en bakgrund som bättre visar på mångfald.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Staden ska ha ett starkt, jämställt kulturliv som är fritt och självständigt i sitt utövande, och har tillgång till en fungerande infrastruktur för att nå alla invånare. Det lokala kulturlivet ska främjas och kulturen stärkas, särskilt i ytterstaden. Resurser ska säkras till utmaningen kring barn som växer upp i en segregerad ytterstad. Utan goda och jämlika uppväxtvillkor finns risk för ytterligare segregering och problem senare i livet. Alla barn och unga ska själva ha

tillgång till att utöva och ta del av kultur oavsett förutsättningar. Kulturupplevelser och tillgång till eget skapande skapar bra plattformar för att möta andra människor.

- Kulturstöd för unga har en stark potential då det når väl ut till unga i ytterstaden. Utöver ett ekonomiskt stöd finns ett nätverk av lokala coacher som stödjer ungdomarna i sina projektidéer. Stödet efterfrågas idag av fler ungdomar än vad stödutrymmet ger möjlighet att möta. Totalt i målgruppen finns drygt 117 000.
- Kulturskolan kommer under planperioden fortsätta arbetet med att göra verksamheten tillgänglig för nya målgrupper i prioriterade stadsdelar där deltagandet är som lägst i staden. Lägst är deltagandet i Rinkeby och Tensta med ett deltagande mellan 1,1 - 1,3 %. Målet är att deltagarantalet ska öka till 9 %.
- El Sistema finns idag i Bredäng, Skärholmen, Tensta, Farsta och Husby. Verksamheten växer varje år genom nyetablering och genom tillväxt med nya elever i yngre åldrar. Det långsiktiga målet är att aktivt bidra till elevernas bildning och musikaliska utveckling.
- Med 150 000 besökare i månaden på biblioteken i de prioriterade LUP-områdena bidrar förvaltningen till att stärka stockholmarnas möjligheter till att förverkliga sina livsmål.
- Stadens bibliotek ska ligga där stockholmarna finns och vara öppna när de har tid att besöka dem. Den fysiska närvaron behöver anpassas efter hur Stockholm växer. I det arbetet och för att öka tillgängligheten för alla krävs en satsning på det rörliga och det digitala biblioteket, samt mer- och förtroendeöppna bibliotek.
- Stadens nya evenemangsstrategi och en nyanställd evenemangsstrateg i staden gör att evenemangen tar större plats. Barn och ungdomar har alltid prioriterats och evenemangsavdelningens bedömning är att det aldrig varit viktigare. Genom att skapa möten, skapas arbetstillfällen. Det bidrar till att bryta segregationen. Festivalerna har genom åren varit en framgångsrik plattform för detta arbete.
- Stockholm konst kommer att ha ytterstadsfokus med verksamhet som spänner över allt från muralmålningar med medborgardialog till pedagogiska konstprojekt med barn. Liljevalchs kopplar alltid ett eller flera barnpedagogiska projekt kring aktuell utställning, samt stärker med riktade visningar för skolor och målgrupper i ytterstaden.
- Syftet med ”Stadsmuseet på plats”, som prövats de senaste åren, är att bredda och vidga verksamheten och nå stockholmarna där de bor och lever. ”Stadsmuseet på plats” ska etableras som ett framtida arbetssätt i linje med de lokala utvecklingsprogrammen.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Smarta lösningar gör det enkelt för alla stockholmare att leva miljövänligt. Utan att äventyra förutsättningarna för framtida generationer växer staden med människan som utgångspunkt och med respekt för naturens gränser. Även kulturen måste anpassa verksamheten för att minska klimatavtrycket.

Ett ökat samarbete med fastighetsägarna, gärna inom ramen av Grönt avtal, är av central vikt för ett framgångsrikt miljö- och klimatarbete i kulturförvaltningens lokaler. Det innefattar bl a

att söka lösningar för återvinningsmöjligheter i alla förvaltningens lokaler, installation av laddstolpar för elbilar där så är möjligt och samverkan för energieffektiviseringar genom smarta system och ljuskällor, på ett sätt som inte kommer i konflikt med byggnadernas kulturhistoriska värden. Dessa åtgärder är särskilt viktiga att bevaka vid om- och nybyggnation.

- Evenemangsavdelningen sprider tillsammans med miljöförvaltningen information och riktlinjer kring hållbara evenemang. Som certifierad enligt ISO 20121 för hållbara evenemang arbetar avdelningen även med frågan genom stadens evenemangsprogram i syfte att samtliga evenemang som arrangeras i Stockholm ska vara hållbara.
- Energianvändningen i egna lokaler minskar i samarbete med hyresvärdarna. Byte till LED-belysning sker i de lokaler där det är möjligt. Ett ökat miljöarbete med översyn av ventilation, värme/kyla och fastighetstillbehör kan ge tydliga miljövinster men förutsätter aktiva fastighetsägare. Energikostnadernas utveckling följs upp.
- I arbeten med ombyggnation och nybyggnation fokuseras på energieffektivitet avseende värme, belysning och återvinning.
- Bibliotekets grundidé bygger på den hållbara tanken om delning, utbyten och återanvändning. Digitalisering av större delar av verksamheten är ett sätt att arbeta mer långsiktigt hållbart.
- Stadsmuseiavdelningen lyfter fram kulturhistoriska miljöer som en resurs. Att inte riva utan se befintlig bebyggelse ur ett livscykelperspektiv är angeläget. Samverkan sker med stadens fastighetsförvaltande bolag och förvaltningar för att stödja att energieffektivisering genomförs på ett sätt som inte kommer i konflikt med byggnadernas kulturhistoriska värden.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stockholms gynnsamma innovationsklimat får företag och människor att blomstra. Näringslivets mångfald och det livslånga lärandet ger alla stockholmare frihet att följa och förverkliga sina drömmar. Stockholm är en central nod i ett globalt nätverk av framgångsrika städer. En stad i världen, men också en världens stad som attraherar internationella entreprenörer, studenter och besökare. Kulturförvaltningens verksamheter ska bedrivas kostnadseffektivt och med god ekonomisk hushållning på alla nivåer i organisationen för att ge bästa möjliga service till medborgarna och därigenom bidra till en attraktiv stad.

- För att möta kulturlivets ambitioner och initiativ till att expandera, effektivisera eller nyetablera verksamheter behöver förvaltningen utveckla sin rådgivande och vägledande roll. 2016 inrättade förvaltningen en ny funktion som ”kulturlots” för kulturaktörer som vill etablera eller flytta sin verksamhet inom staden.
- Förvaltningen har genom åren etablerat breda nätverk inom kultur, näringsliv, turism, mode, design, innovation och tech. De närmaste åren vill evenemangsavdelningen bredda festivalernas utbud för att närma sig kulturella och kreativa näringar. Genom att skapa fler och bredare samarbeten, ökar även möjligheterna till ökad extern finansiering.
- Förvaltningen söker kontinuerligt externa bidrag via olika EU-fonder. Två större EU-

projekt kan vara aktuella för planperioden om ansökningarna beviljas. Målet är att utveckla verksamheten, starta samarbeten med kulturaktörer i Europa och hitta relevanta arbetsmetoder kring hur vi bättre når vår målgrupp i ytterstaden.

- Museisamlingarna utgör en stor tillgång för staden, men innebär också en kostnadskrävande förvaltning, både vad gäller lokaler, vård och tillgängliggörande. För att göra samlingarnas hantering, digitalisering och tillgängliggörande mer effektivt och interaktivt kommer ett modernt samlingssystem upphandlas under 2017 för att implementeras under treårsperioden.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholm är ett föredöme i skyddet av de mänskliga rättigheterna. Lika rättigheter och stora möjligheter kommer alla till del i en stad tillgänglig för alla. I uppdraget för kulturförvaltningen ingår att via olika stödformer och utvecklingsinsatser bidra till att det fria kulturlivet och föreningslivet ska vara en väsentlig del av stadens kulturliv. Förvaltningens övriga verksamheter fungerar som nödvändiga mötesplatser för oliktankande men under demokratiska former och i fria uttryck som exempel föreställningar, konserter, festivaler och utställningar.

Utanförskap, migranternas situation och brist på fritidssysselsättningar för ungdomar har i hög utsträckning förändrat förutsättningarna för trygghet och säkerhet i offentliga rum. Förvaltningen ser bland annat en ökad frekvens av ordningsstörningar i vardagen liksom en ökad utsatthet för hot för både besökare och medarbetare.

Ett kulturutbud som uppfattas som angeläget förutsätter en lyhördhet för och dialog med målgrupperna. Det är samma förutsättningar oavsett vilken målgrupp man vänder sig till men utbudet varierar.

När Stockholm växer blir de fysiska förutsättningarna och tillgången till mark, byggnader, lokaler och mötesplatser en allt viktigare fråga. Strategisk planering och verksamhetsutveckling med utgångspunkt i relevanta kunskapsunderlag är en nyckelfråga. För att finansiera nya etableringar av kulturverksamheter krävs en övergång från bidragsperspektiv till ett investeringsperspektiv från såväl offentliga som privata parter.

För att stärka konst- och kulturlivets villkor för kvalitativ produktion krävs ökat kulturstöd och ökad tillgång till produktionslokaler som konstnärsateljéer och lokaler för annan konstnärlig verksamhet.

Barnkonventionen sätter fokus på barnets rätt att få göra sin röst hörd och bli lyssnad till. Därför sker ökade satsningar för en breddad repertoar riktad mot barn och unga med särskilt fokus på barn med olika funktionsnedsättningar, nyanlända och ensamkommande barn och unga.

Med ett aktivt producentskap via festivaler och Kungsträdgårdens scen, vill evenemangsavdelningen ge plats för en bredd med stora internationella akter inom musik, mode, design och konst – till de smalare och mindre kända för att spegla Stockholms invånare.

Bibliotekets funktion som stadens sociala rum gör också att utmaningarna blir större i det dagliga arbetet. Biblioteken kommer i ökad utsträckning att arbeta för att nå fler, främst barn och unga. För att göra det behövs nya metoder och sätt att arbeta, där noggrann

omvärldsbevakning, verksamhet utanför bibliotekets väggar och uppsökande verksamhet blir allt viktigare, liksom synlighet i form av tydlig skyltning.

Genom stadens enprocentsregel tar konsten plats på hundratalet platser i staden. Stockholm konsts ambition är att konsten fungerar som ett demokratiskt irrationellt moment som ger nya tankar till medborgarna. Konsten som finns på stadens gator och torg och i stadens olika verksamheter ger alla i Stockholm tillgång till kultur av hög kvalitet. I den växande och föränderliga staden ställer det krav på Stadsmuseiavdelningen att förvalta och vårda konsten väl.

Stadsmuseets klassificeringskarta och det bakomliggande kunskapsunderlaget är ett material som används och efterfrågas både av externa aktörer och internt inom stadens förvaltningar. Klassificeringskartan är i stort behov av uppdatering och kontinuerlig utveckling vilket är ett resurskrävande arbete.

Fortfarande är 7 procent av svenskarna inte digitalt delaktiga och använder inte internet. Hälften av personer över 75 år är icke-användare. I överbryggandet av skillnader, genom att erbjuda stöd och utbildning i digitala verktyg, informationssökning, modern källkritik, ska biblioteken aktivt bidra till att stärka möjligheten för fler att ta del i den moderna och demokratiska samhällsprocessen.

2 Nämndens verksamhetsområde

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har 2016 publicerat rapporten Staden där vi möts – Arkitektur och kultur i det offentliga rummet. Kulturförvaltningen ser att arbetet med social hållbarhet är ett angeläget område och kommer att stärka sina insatser i syfte att utjämna skillnader mellan stadsdelar när det gäller kulturutbud och kvaliteter i det offentliga rummet. Behovet av mötesplatser är en konkret åtgärd och kommissionen föreslår till exempel att kulturförvaltningen ska ta fram ett handlingsprogram för mötesplatser i Stockholm.

De senaste åren har evenemangsbranschen fortsatt att öka kraftigt, i Stockholm och internationellt. I takt med det så har även behovet och efterfrågan efter avdelningens tjänster ökat, kompetens och expertis kring säkerhet och etablering i synnerhet.

De närmaste tre åren önskar evenemangsavdelningen prioritera ökade samarbeten och expansion av Kulturfestivalen, segregationsbrytande aktiviteter, visionsarbete kring Kungsträdgården som arena och park samt fortsatt utveckling och arbete av stadens evenemangsprogram.

Liljevalchs uppdrag är att visa konst och form i minst fyra utställningar om året. Utställningsprogrammet vänder sig både till den breda publiken och till dem som är särskilt intresserade av vissa konstnärskap eller konst- och formriktningar. Detta blir åter möjligt när konsthallen är färdigrenoverad inför 2018. Stockholm konst förverkligar konsten i stadens offentliga rum som framför allt tillkommer enligt enprocentsregeln. Stockholm konst arbetar också vidare med de extramedel som är avsatta för arbete med mer tillfälligt med konst och med offentlig konst på platser i ytterstaden som inte berörs av enprocentsregeln.

Under planperioden förstärks det nationella och regionala kulturskolesamarbetet utifrån den statliga kulturskoleutredningen och projektet ”Regionalt utvecklad kulturskola och regionalt utvecklad tillgång till idrottsanläggningar”. För kulturskolans del handlar det om en regionalt utvecklad kulturskola med både större bredd och bättre spets. Områden för ökat samarbete är

samordnad orkesterverksamhet, breddat utbudserbjudande, fördjupningskurser och verksamhet för barn och ungdomar med mer omfattande funktionsnedsättningar.

Stadsmuseiavdelningen har utifrån genomförd omvärldsanalys identifierat några viktiga fokusområden: "Museum 24/7", "Museum överallt", "Det virtuella museet" och "Staden växer".

Under tiden Stadsmuseet Slussen renoveras har den övriga verksamheten utvecklats kraftigt. Medeltidsmuseet har vunnit flera utmärkelser och fått mer än 70 % fler besökare. 2016 hade Medeltidsmuseet över 170 00 besökare. För att kunna vidmakthålla och ytterligare utveckla ett fortsatt bra mottagande och säkert mottagande kommer ytterligare insatser att behöva göras.

Säkerhet och trygghet

Säkerhetsfrågor berör oss alla – både direkt och indirekt – inte minst vår upplevda trygghet påverkas. För att skapa en trygghetskultur där gemensamma värderingar och attityder, medför trygga och säkra arbetsplatser, krävs rätt förutsättningar och resurser för att lyckas.

Våra verksamheter är i dag tätt integrerade och sammanlänkade med sin omgivning, och av den anledningen även känsliga för förändringar som sker i samhället. I takt med samhällsutveckling förändras, där utanförskap, radikaliserings blivit allt vanligare så möter medarbetarna allt oftare oro i verksamheterna.

Den psykosociala arbetsmiljön, som handlar om trivsel, trygghet och psykisk hälsa på arbetsplatsen är i dag på många platser ansträngd. En vanlig orsak till att känna otrygghet, är de ordningsstörningar och hot som tyvärr blivit en del av vardagen. Dessa ser ut att öka i antal.

Statistiken över antalet anmälningar i Stockholms Stads riskincidentrapporteringsystem, ger en tydlig bild av att dessa händelser är överrepresenterade inom kulturförvaltningen. Det är främst anmälningar från biblioteken som sticker ut, men problematiken finns inom alla verksamheter som arbetar i publika och öppna miljöer.

Det förebyggande arbetet sker idag både kortsiktigt och långsiktigt. Kortsiktiga lösningar exempelvis som ordningsvaktshållning tar stora resurser. Denna lösning är nödvändig, men ger egentligen en falsk trygghet och leder inte till att man kommer åt orsaken till problemen. För att komma tillrätta med de yttre faktorer som bidrar till oroligheterna, krävs ett större och djupare samspel och samverkan mellan stadsdelarna, myndigheter och andra samhällsfunktioner.

Kulturförvaltningen har i dag inte bara ett ansvar att skapa trygghet och säkerhet för anställda, utan även ett stort ansvar att skydda vårt kulturella arv. Våra lokalers utformning, ålder och omgivning bidrar idag till att säkerhetsnivåerna inom dessa områden varierar. Förvaltningen är i starkt ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder, som fysiska och tekniska säkerhetslösningar, bevakning, personssäkerhet samt kunskap och kompetens inom konflikthantering och krisstöd. Till säkerhetsfrågorna hör också att kunna utrymma komplexa lokaler med många besökare som inte själva kan orientera sig.

Digitalisering och IT infrastruktur som tillgänglighetsfråga

Den snabba tekniska utvecklingen av digital och mobil teknik innebär stora förändringar i samhället. För att tillgodose medborgarnas ökade förväntningar behöver kulturförvaltningen

fortsatt utveckla användningen av it för att producera, distribuera, kommunicera och tillgängliggöra sitt utbud. De digitala kanalerna är och kommer i ökande utsträckning att vara viktiga verktyg för att nå våra målgrupper.

Digitaliseringen är ett av förvaltningens mest kostnadsdrivande områden. Effektiviseringar som e-tjänsterna bidragit till kommer att urholkas då kostnaderna för förvaltning och utveckling drivs upp av kravet på teknikutveckling. Kulturförvaltningens e-tjänster måste uppgraderas till en ny plattform. Plattformsuppgraderingen ger ingen nämnvärd ny funktionalitet utan är drivet av versionsuppdatering. Kostnaderna för uppgraderingen är nästan motsvarande nyutveckling av samma e-tjänster.

Kulturskolan har behov av att vidareutveckla befintliga webbsystem och funktioner. Strukturen i kurskatalogen måste omarbetas för att bli mer användarvänlig och tillgänglig. Möjligheten att betala direkt vid bokningstillfället skulle minska administrationen för medborgaren och kulturskolans fakturahantering.

Genom Stockholms digitala stadsmuseum får medborgare och organisationer tillgång till en rik bildskatt. Högupplösta foton är nedladdningsbara direkt från ”Digitala stadsmuseet” och avdelningen tar inte längre ut någon användningsavgift. Samlingar tillgängliggörs också som en del av stadens ”öppna data”. Bara en bråkdel av stadsmuseets samlingar finns tillgängliga i digital form. Långt fler bilder kan göras tillgängliga för medborgarna.

Stadsbiblioteket behöver utveckla en ny plattform för biblioteket.se då den nuvarande plattformen har nått slutet av sin tekniska livslängd. Stadsbibliotekets egenutvecklade och prisbelönade läse-app Bibblix laddades ner 30 000 gånger och ca 25 000 e-bokslån gjordes under andra halvåret av 2016. Totalt ökade e-bokslånen med 28 procent under 2016. Det finns i dag inget som tyder på att utvecklingen med tillhörande kostnadsutveckling kommer att avta. Trots det ligger Stockholm stad lågt i budget för medier per innevånare jämfört med rikssnittet. För att nå fler, och för att sluta det digitala gapet som finns behöver Stadsbiblioteket satsa på att ett ökat utbud av media.

E-tjänsterna är viktiga verktyg för effektiv och lättillgänglig administration av kulturstödsystemen för brukarna och medarbetarna. Förnyelse av Kulanwebben som digital mötesplats för kultur och skola/förskola är nödvändigt. Genom Kulanwebben bokas idag subventionerade kulturbesök, vilket gör det till ett centralt verktyg i stadens arbete för alla barns rätt till kultur. Kulanwebben som varit i drift i nuvarande form sen 2014 behöver uppgraderas med fokus på förbättrad användarvänlighet.

Införandet av eDok, stadsgemensamt digitalt ärende- och dokumenthanteringssystem, standardiserar arbetssätt i stadens verksamheters ärendehantering. Detta ger en likställd dokumentation som främjar en demokratisk och jämlik tillgång till stadens information. eDok införs i alla förvaltningar under perioden och respektive förvaltning får bära kostnaderna.

Ateljéstöd

Kulturnämnden och fastighetsnämnden har beslutat om en Ateljéstrategi 2017-2020. Stockholms stad kommer att etablera minst 200 nya ateljéer fram till 2020 och en handlingsplan tas fram under 2017. Kulturförvaltningen bedömer att insatsen kommer att innebära vissa ökade kostnader för konstnärerna eftersom nya lokaler har en högre kostnad än konstnärer i allmänhet kan bära.

Kulturnämnden har också fattat beslut om ett nytt ateljé- och studiostöd för yrkesverksamma

konstnärer. Stödet fasas in hösten 2018 och innebär att fler konstnärer får stöd och högre nivåer beviljas.

Investeringar i instrument

Delar av instrumentparken börjar bli helt uttjänt och det behövs upprustning/komplettering av instrument till musikstudios och specialinstrument till resurscentrets musikundervisning för elever med funktionsnedsättning. De ökade satsningarna på El Sistema kräver investeringar i nya musikinstrument. Standarden på musikinstrument behöver förbättras i kulturskolans egna lokaler och en del skollokaler. I teaterlokalerna behövs en gemensam standard för ljusbord och ljudanläggningar. I flera av danssalarna behövs nya golv. Att etablera nya ämnen såsom bild och media och DJ-verksamhet innebär behov av nyanskaffning av utrustning.

Ökad verksamhet på bredden

Ett av de stora problemen med att nå grupper som idag är frånvarande i kultursammanhang är synen på staden som legitim och trovärdig aktör. Det behövs en bredd av samarbeten med organisationer och individer i Stockholms ytterstad.

Utveckling av nya arbetssätt samt digital kommunikation måste till i syfte att synliggöra kultur i förorten. Olika sätt att stödja det lokala kulturlivet prövas med syfte att identifiera långsiktigt fungerande strukturer för samverkan som stödjer och synliggör lokala initiativ. Utan resurser för att förstå målgrupperna och därigenom nå en större bredd kan inte målsättningen om ett Stockholm för alla uppnås.

Verktyg för kartläggning och analys av lokalt kultur och föreningsliv kan i större utsträckning användas i stadens planering för att hitta helhetslösningar där kulturen tar en större roll. Ett systematiskt införande av verktygen i berörda förvaltningar och bolag ger möjlighet till att sprida användningen och på så sätt bidra till ökad samverkan.

Även om det kan variera så är det över lag svårare att nå elever i Stockholms ytterstadsområden. Kulturskolan gör en rad riktade satsningar under planperioden för att nå nya målgrupper i de områden där deltagarantalet idag är lägst. Stadsdelarna Rinkeby, Tensta, Skärholmen, Husby och Rågsved men även Hjorthagen är prioriterade.

I november 2016 antog Stockholms kommunfullmäktige *Här är världen större: Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020*. Biblioteket ska satsa på att komma i kontakt med nya användare och i det är biblioteksmedarbetaren i centrum. Idag finns biblioteket i det lokala centrumet, som läsapp i mobilen för barn, på badstranden under sommaren och för tunnelbaneresenären i telefonen 24 timmar om dygnet. Biblioteket idag är både fysiskt, digitalt och rörligt vilket krävs för att agera på bredden.

Konceptet "Stadsmuseet på plats" som prövats under de år stadsmuseibyggnaden varit stängd, permanentas och fortsätter att verka i stadens ytterområden i dialog med boende och andra aktörer. Arbetet i "Stadsmuseet på plats" skall länkas till verksamheten i Stadsmuseet Slussen bl a med syfte att sänka trösklarna för en ovan museipublik.

Öppettider

Museerna ska vara öppna och tillgängliga mötesplatser när Stockholmare kan besöka dem. Det innebär utökat öppethållande: alla dagar i veckan och senare på kvällarna till 19:00. För att kunna driva en förväntad, attraktiv och angelägen verksamhet i det nyrenoverade Stadsmuseet Slussen krävs ytterligare resurser för bemanning och öppethållande. För att

kunna motsvara olika besökargrupperns behov kan det också bli aktuellt med särskilda öppettider för ex förskolegrupper.

Meröppet provas allt mer på biblioteken. De fasta kostnaderna, personal och lokaler, är 80 procent av SSB:s budget. Det innebär att inriktningen för verksamheten bör vara att få ut mer av befintliga resurser, samt att vårda och utveckla dessa. Det ökade utnyttjandet av biblioteken innebär ett behov av att öka underhållet och städningen samt att kompetensutveckla medarbetare för mötet med fler besökare och i ökad digitalisering.

Personal- och kompetensförsörjning

Förändrade uppdrag medför behov av att utveckla arbetet med strategisk kompetensförsörjning. Arbetet utvecklas med att på såväl avdelnings- som på förvaltningsgemensam nivå analysera vilken kompetens som behövs, vilken kompetens som finns och vad som behöver utvecklas eller tillföras. Till följd av åldersstrukturen har förvaltningen ett relativt stort nyrekryteringsbehov de närmaste åren framförallt inom de stora yrkesgrupperna som bibliotekarier och musiklärare. Rekryteringsbehovet ger även möjlighet att ompröva vilka kompetenser som krävs för förändrade uppdrag utifrån stockholmarnas behov utan att omställning behöver ske i någon större omfattning.

Ett särskilt fokus på chefsutveckling gäller under planperioden med förvaltningens ledarprofil som utgångspunkt. En samlad ledarskapsutveckling är nödvändig för att dels stötta nuvarande chefer men också för att stimulera potentiella chefer som i dag arbetar inom organisationen. Syftet är att säkerställa tillgången av chefer framöver.

Samtliga verksamheter planerar fortsatta satsningar på kompetensutveckling i syfte att bidra till ökad måluppfyllelse. Kulturförvaltningen utgår från ett ökat medborgarperspektiv. I linje med detta krävs att organisationens olika delar löpande präglas av nytänkande, kreativitet, nya arbetsformer och att nya kompetenser tar plats. Ökat fokus på sociala dimensioner i kulturen ställer krav på andra kompetenser: Kunskaper om målgrupper och det sammanhang de befinner sig i behövs och breddas för att möta mångfald.

Förvaltningen ser ett fortsatt behov av att förstärka kompetensen inom det digitala området. Användning av digital media och kanaler för verksamheterna har utvecklats kraftigt de senaste åren. För att behålla hög trovärdighet och säkerhet behöver förvaltningen utveckla principer för sociala medier och se över möjlighet för jour och beredskap för medarbetarna

Förvaltningen ser också ett behov av intern projektledarkompetens de närmaste åren. Byggsprojekt, verksamhetsutveckling och det ökade behovet av samverkan kommer att kräva kompetenta projektledare.

Arbetet med att minska sjukfrånvaron är en del av förvaltningens hälsofrämjande arbete. Sjukfrånvaron ska minska, och för detta behövs ett ännu mer intensivt arbete. Det sker bland annat genom tidigt agerande tillsammans med företagshälsovården och genom en konsekvent tillämpning av stadens rehabiliteringsprocess. Särskilt inom Stockholms stadsbibliotek med höga sjuktal behöver arbetet fokuseras på såväl friskfaktorer som ledarskap.

Andelen kvinnliga medarbetare inom befattningar som kräver högskoleexamen är hög, exempelvis bibliotekarier och antikvarier. Stadens satsningar på lärarlöner har förändrat lönebilderna inom kulturförvaltningen så att medianlönen för musiklärare nu är högre än för bibliotekarier. Samtidigt har löner för utbildningsförvaltningens lärare ökat mer än för kulturskolans lärare. Stadens lönekartläggning visar att den kvinnligt dominerade gruppen

biblioteksassistenter har lägre lön än likvärdiga manliga yrkesgrupper vilket kommer att medföra ökade lönekostnader för denna grupp.

Förvaltningen ser ett behov av omställning i samband med evakueringen av Stadsbiblioteket vid Odenplan. 70 medarbetare ska under perioden erbjudas en ny arbetsplats.

Kompetensutvecklingsinsatser behövs för att möta nya krav men även möjlighet till omställning för att kunna rekrytera ny och bredare kompetens till återinvigningen av ett nytt samtida Stadsbibliotek 2021.

Verksamheterna ska nå fler. För att möta den kraftiga ökningen av antal barn behöver kulturskolan erbjuda 1 000 nya kursplatser per år, vilket leder till ökade personalkostnader. Kommunfullmäktiges mål att öka deltagandet i områden där barn och ungas deltagande är lågt kräver fler lärare. Det finns behov av lärare med breda kompetensområden inom de olika konstformerna. Befintlig personal kan fortbildas men det finns också behov av nyrekryteringar. Det teambaserade arbetssättet som introducerades 2016 förstärks ytterligare.

Biblioteken behöver se över kompetensbehov vilket kan innebära att personalresurser förstärks i ytterstaden.

Jämställdhet. Statistik framtagen i samband med verksamheternas kvalitetsarbete är könsuppdelad för att upptäcka och analysera skillnader. Arbetet utvecklas under 2017. Förvaltningen ligger på en hög nivå inom Jämix. 2015 hade förvaltningen högst poäng inom staden. Kulturskolan arbetar med jämställdhets- och mångfaldsfrågor och använder ett flertal strategier för att få effekt på området. Under planperioden fördjupar avdelningen jämställdhetsanalyser på området som ligger till grund för planering av kursutbud, kommunikation och resursfördelning.

Kvinnohistoriskt museum

Förutsättningarna för att etablera ett kvinnohistoriskt museum utvecklas i samarbete med kommunala, ideella och andra aktörer. En fysisk mötesplats med fokus på frågor kring genus, jämställdhet och jämlikhet efterfrågas av många aktörer inom området. Almgrens sidenväveri skulle kunna utvecklas till en sådan plats, där den bevarade miljön tillsammans med kulturhistoriska perspektiv ger kraft och dynamik till verksamheten.

Samarbete med civilsamhället

I EU-projektet Växgo: Culture Bridges för arbete i de prioriterade LUP-områdena finns representanter från civilsamhället med. De är kanaler mot målgruppen. Det är viktigt för att säkerställa kvaliteten i resultatet.

I förvaltningens arbete med nyanlända och asylsökande sker samarbete med civilsamhällets aktörer. De ofta har en tätare direktkontakt med målgruppen än vad förvaltningens olika verksamheter förmår.

El Sistema Stockholm har kontinuerligt musikträffar i ytterstadsområdena. Där erbjuds allmänheten möjlighet att få lyssna på El Sistemas elever och även till professionella musiker från statliga institutioner. El Sistema har byggt upp en vänförening bestående av föräldrar med syfte att stötta eleverna i deras utveckling. Verksamheten samarbetar också med föreningar kring uppspel och konsertverksamhet. Civilsamhället är en viktig part för El Sistemas lokala förankring.

Kulturskolan deltar i kulturnätverk för stadsdelarna Bromma och Hässelby-Vällingby där en

rad föreningar, enskilda kulturutövare och kulturaktörer deltar. Nätverket är ett ömsesidigt utbyte av information och resurser.

Intäkter

Marknaden förändras – gränssnittet mellan samhällsfinansierad och kommersiellt finansierad kulturell verksamhet suddas ut och kräver ett annat förhållningssätt. Filantropin ökar - ett allt större behov av individualisering och självförverkligande skapar öppningar för att själv bestämma vad som är "min" kultur.

Andelen företagsänglar ökar också – lån till och finansiering av utveckling och entreprenörskap ökar och social och kulturell innovation är på uppgång.

Den alternativa finansieringen växer med "crowdfunding". Det är ett nytt sätt att stötta växande verksamhet. Strategiska viktiga insatser behöver göras för att identifiera samarbeten för finansiering samt vilka omsättningsbara tillgångar förvaltningen har. Utan samarbeten, synergier och effektivisering kan inte expansionen säkras.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Stockholmarna erbjuds ett stort och brett kulturutbud genom förvaltningens egna verksamheter och genom bidrag till det fria kulturlivet med en budgetomslutning på drygt 1 miljard. Förutsättningar för 2018 är att löne- och prisökningar ska rymmas inom ram. Kostnadsutvecklingen bedöms som normal. Det vill säga normala kostnadsökningar förutses såsom löneökningar på avtalsnivå, ökade kostnader för städning, transporter etc. förväntas också utvecklas enligt index.

Under förutsättning att pris-, hyres- och löneökningar stannar vid 2 procent under de närmaste åren är förvaltningens bedömning att det kommer att innebära krav på en årlig kostnadseffektivisering om drygt 16 mnkr fram till år 2020 vilket innebär ett effektiviseringskrav om ca 49 mnkr avseende 2020 jämfört med 2017.

Driftkostnadsökningar med anledning av nytt museum, nya kulturskole- och bibliotekslokaler under perioden består av utökning av personal och övrig drift, lokalvård, säkerhet, it mm. Förutsatt oförändrad budget kommer nya lokaler att innebära behov av omprioriteringar på andra områden.

Kostnadsökningarna medför krav på effektiviseringar inom samtliga verksamheter. Arbetet inriktas på fortsatt minskning av sjukfrånvaron, effektivisering av rutiner och processer, söka samordning av lokalutnyttjandet både internt och externt samt att söka nya intäktsmöjligheter som t.ex. fler externa finansiärer av utställningar och evenemang.

Fokus på kostnadseffektivitet för alla verksamheter gäller under hela planperioden och ett arbete intensifieras under 2017 med bland annat fortsatt utveckling av modeller för uppföljning.

Investeringar med åtföljande kapitalkostnader innebär att ytterligare åtgärder måste vidtas. Beräkningarna för kapitalkostnadsutveckling inom perioden visar på en ökning med 8,3 mnkr jämfört med 2017.

För de fyra stora lokalprojekten kommer kapitalkostnaderna att efter planperioden att öka ytterligare till över 20 mnkr år 2022. I genomförande-/inriktningsbeslut för projekten finns det inget ställningstagande för att kulturförvaltningens budget ska räknas upp med hänsyn till

kapitalkostnaderna.

3.1 Drift

Mnkr	VP 2017	PLAN 2018	PLAN 2019	PLAN 2020
Kostnader	996,0	1 018,1	1 028,1	
Varav kapitalkostnader	11,7	0,0	0,0	
Intäkter	- 99,9	-98,4	-93,9	
Netto	896,1	919,7	934,2	
KF:s ram	896,1	919,7	934,2	0,0

Nämndens nettobudget för driftverksamhet uppgår till 896,1 mnkr för 2017. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att öka med 23,6 mnkr mellan 2017 och 2018. Detta avser hyreskostnadsökning Södra stadshuset 8,0 mnkr och Liljevalchs 11,0 mnkr, driftskostnadsökning Liljevalchs 6,1 mnkr och kompensation för Stadsmuseets fria intäkter med 1,5 mnkr för ett halvår. Ett tillfälligt budgettillskott 2017 för Fogelströmåret 2,0 och för offentlig konst 1,0 utgår.

I 2015 års budget fick Stadsmuseet och Medeltidsmuseum ett minskat intäktskrav för gratis entré. Eftersom Stadsmuseet renoveras fram till och med sommaren 2018 och endast Medeltidsmuseum håller öppet, har det minskade intäktskravet uppgått till 3 mnkr. I KF-budget för 2017-2019 ligger ytterligare en justering av intäktskravet med 1,5 mnkr för 2018 (halvårseffekt) och 1,5 mnkr för 2019 (helårseffekt). Stadsmuseet Slussen öppnar för allmänheten september 2018 men förvaltningen har bedömt att hela justeringen på 3,0 mnkr bör falla ut samtidigt som personalen flyttar in i museet i januari 2018 och att driftkostnaderna ökar från årsskiftet.

Den planerade höjningen av hyran för Liljevalchs konsthall efter renovering ligger i KF plan men eftersom tidplanen förskjutits har förvaltningen räknat med en justering av kostnaden till 2018.

Hyreskostnadsökningen för Liljevalchs konsthall och tillbyggnaden beräknas till totalt 14,1 mnkr enligt genomförandebeslut i nämnden. Ärende till KF går upp i april för beslut. Renoveringen av konsthallen beräknas vara klar i slutet av 2017. Därmed kommer höjd hyra att debiteras 2018 vilken beräknas uppgå till 3,5 mnkr. I KF plan har hyreskostnadsökning för både ombyggnation och tillbyggnad budgeterats för 2018. Förvaltningen har i sina beräkningar skjutit på hyresökningen på 10,6 mnkr till år 2020. Samma år tillkommer också utökad drift för Liljevalchs tillbyggnad och halvårshyra för Medborgarhuset.

Mnkr	VP 2017	Kuf beräkningar 2018	Kuf beräkningar 2019	Kuf beräkningar 2020
Kostnader	996,0	1 012,5	1 029,6	1 065,3
<i>Varav kapitalkostnader</i>	<i>11,7</i>	<i>15,0</i>	<i>19,4</i>	<i>20,0</i>
Intäkter	-99,9	-96,9	-96,9	-96,9
Netto	896,1	915,6	932,7	968,4
KF:s ram	896,1	919,7	931,2	0,0
Differens mot KF:s plan	0	-4,1	-1,5	

Tabellen följer den i bilaga redovisade sammanställningen av ekonomiska tabeller, bilaga KuNkuf och innehåller de kostnadsförändringar över åren som kulturförvaltningen beräknat.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar inom plan.

Ökningarna av kapitalkostnader vilka redovisas i tabellen beror på om- och nybyggnationer avseende investeringar för basutställning och inventarier för Södra stadshuset med 27,0 mnkr och investeringar inom tillbyggnaden till Liljevalchs konsthall med 10,0 mnkr. Här ingår också årliga investeringar enligt plan. Kapitalkostnader med anledning av investeringar måste klaras inom ram om inte särskilda beslut om annat fattas.

Övrigt

KKV Stockholm (Konstnärernas kollektivverkstad) och SITE (ett produktionshus och konstnärlig plattform för professionell samtida scenkonst och dans) planerar att etablera sig i gemensamma lokaler i det så kallade Konsthuset i Farsta. Fastighetskontoret planerar att för stadens räkning hyra in lokalerna. Ett ärende om kulturnämndens ekonomiska åtagande är under beredning.

Kulturnämnden har fattat beslut om ett nytt ateljé- och studiestöd för yrkesverksamma konstnärer. Stödet fasas in hösten 2018 och innebär att fler konstnärer får stöd och att högre nivåer beviljas. Då det gamla ateljéstödet fortfarande utdelas fram till år 2019 kommer två system löpa parallellt och mer medel till stödformen behöver tillkomma succesivt fram till år 2020. Kulturnämndens beslut omfattade en avsiktsförklaring att medel avsätts för stödet enligt följande ordning: 2018 - 9,2 Mnkr, 2019 - 12,1 Mnkr och 2020 - 14,0 Mnkr.

Skolersättningen. För att skapa en effektivare och mer transparant administration av skolersättningen föreslår kulturförvaltningen att ansvaret (och nuvarande medel) för skolersättningen förs över till Stadsledningskontoret för vidare fördelning till stadsdelsförvaltningar med skolor tillgängliga för föreningslivet. Den föreslagna förändringen innebär ett stärkt lokalt föreningsliv. Skolersättningen som ingår i kulturförvaltningens stöd till lokalförvaltande organisationer är en ersättning till kommunala skolor som upplåter lokaler till nolltaxegrupper. Ersättningen uppgår till 1,2 miljoner kronor. Hanteringen av stödet är delat mellan fyra kommunala förvaltningar vilket gör stödformen tungrodd, försvårar uppföljning och skapar otydliga ansvarsförhållanden.

Konstsamlingen. Stadsmuseets uppdrag är att förvalta stadens konstsamling och verka för att konstsamlingen berikar alla i Stockholm. Ca 13 500 konstverk är utplacerade på 474 av

stadens verksamheter. Varje år utplaceras och inhämtas ett stort antal konstverk. Stadsmuseets uppföljning av konsten skulle underlättas avsevärt om nämnder och bolagsstyrelser får ett årligen återkommande redovisningsuppdrag i anslutning till stadens övriga återrapporteringar.

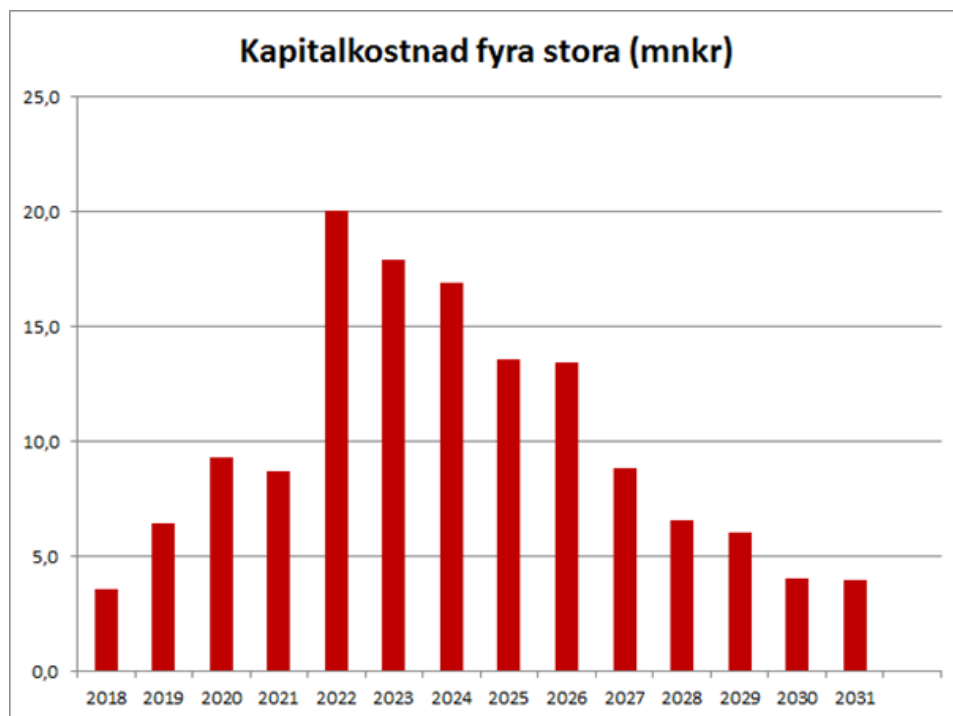
Taxor och avgifter. Förvaltningen föreslår inga förändringar avseende taxor och avgifter vid kulturskolan men några inom evenemangsplats Kungsträdgården. Avgifterna redovisas i särskilda bilagor.

Långsiktiga effekter av stora byggprojekt efter planperioden

För närvarande pågår arbete i samverkan med fastighetskontoret med fyra omfattande ombyggnadsprojekt som berör lokaler vilka disponeras av kulturförvaltningen. Genomförandebeslut i kommunfullmäktige finns för Stadsmuseet, Medborgarhuset och Liljevalchs. För Stadsbiblioteket har fullmäktige fattat ett inriktningsbeslut vilket kommer att revideras under april 2017 då även ett mer renodlat upprustningsalternativ ska utredas. Inom ramen för arbetet har kulturförvaltningens berörda avdelningar klargjort behoven för att uppnå ändamålsenliga lokaler. Ett genomförande av dessa fyra projekt skulle främja och berika möjligheterna att bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

Förvaltningens samlade årliga hyresökning för dessa fyra projekt uppgår till ca 60 mnkr i 2016 års kostnadsläge. Vid beslut om genomförande/inriktning har kommunfullmäktige angivit att kulturförvaltningen ska få en utökad budget i motsvarande grad.

Ekonomiska utmaningar finns dock i hur kulturförvaltningen ska hantera de kapitalkostnader som investeringar genererar och som hör samman med projekten. Sammantaget uppgår förvaltningens investeringar inom ramen för de fyra stora projekten till 123,5 mnkr. Den årliga kostnaden för kapitalkostnader/avskrivning för dessa investeringar uppgår som mest till över 20 mnkr under början av 2020-talet.

Översikt avseende kulturförvaltningens kapitalkostnader kopplade till de fyra stora

byggprojekten. Diagrammet är upprättat utifrån beslut om beviljade investeringar med uppskattning av typ av investering och avskrivningstid. För Asplundhuset finns endast inriktningsbeslut.

I genomförande-/inriktningsbeslut finns det inget ställningstagande för att kulturförvaltningens budget ska räknas upp med hänsyn till kapitalkostnaderna.

Under 2017 kommer särskild vikt att läggas på frågan om kapitalkostnader kopplat till ombyggnaderna samt hur en intäktsstrategi kan utvecklas för att hantera problematiken. Möjligheter till samarbeten med sponsorer och eventuellt andra externa finansiärer eftersträvas. Investeringar kan också komma att ses över/anpassas och kanske också omprövas för att uppnå en långsiktig hållbar driftsekonomi.

3.2 Investeringar

Investeringar enligt KF plan

Mnkr	Budget 2017	PLAN 2018	PLAN 2019	Plan 2020
Asplundhuset	0,0	0	84,0	
Utbyggnad Liljevalchs konsthall	5,0	0	0	
Stadsmuseets ombyggnation	13,4	8,3	0	
Vård av fontäner och skulpturer	0,7	0,7	0,7	0,7
Konstinköp Stockholm konst	0,6	0,6	0,6	0,6
Inventarier och maskiner	5,0	5,0	5,0	5,0
KF:s ram 2017-2020	24,7	14,6	90,3	6,3

Förändrad investeringsplan enligt förvaltningens beräkningar med hänsyn till förskjutningar i tidplaner för byggprojekt och med beräkningar för Medborgarhuset enligt genomförandebeslut.

Mnkr	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019	Prognos 2020
Asplundhuset	0,0	0,0	0,0	
Utbyggnad Liljevalchs konsthall	0,0	0,0	10,0	
Stadsmuseets ombyggnation	9,2	15,4	0,0	
Medborgarhuset	0,0	0,0	17,5	
Utökad investeringsbudget planering av Medborgarhuset och Asplundhuset	4,5	0,0	0,0	
Vård av fontäner och skulpturer	0,7	0,7	0,7	0,7
Konstinköp Stockholm konst	0,6	0,6	0,6	0,6
Inventarier och maskiner	5,0	5,0	5,0	5,0
Ram 2016-2018	21,2	21,7	33,8	6,3

Tabellen följer den i bilaga redovisade sammanställningen av ekonomiska tabeller, bilaga KuNkuf och innehåller de kostnadsförändringar kulturförvaltningen beräknat.

Kulturnämndens och fastighetsnämndens investeringar i stora byggprojekt

Förvaltningarna har påbörjat eller står inför stora till- och ombyggnadsprojekt, Södra stadshuset, Liljevalchs, Medborgarplatsen och Asplundhuset. Investeringarna genomförs av fastighetskontoret mot reglering av hyresnivån. Ombyggnationerna kommer att innebära ökade driftkostnader och förvaltningen behöver investera i verksamhetsanpassningar vilket innebär ökade kapitalkostnader

Medborgarhuset

Ett förvaltningsövergripande arbete har angett mål för att skapa ett förnyat medborgarhus som under kommande decennier ska ha lokaler och verksamhet stödjer byggnadens ursprungliga syfte; kropp, själ och bildning. En ökad samverkan mellan bibliotek, kulturskola och andra aktörer i huset förväntas skapa positiva synergier och ett öppet hus med synliga verksamheter för besökaren. I april 2016 fattade kommunfullmäktige genomförandebeslut för ombyggnationen som berör fastighetsnämnden, kulturnämnden och idrottsnämnden. I beslutet fastställdes att fastighetsnämnden medges rätt att genomföra upprustning och utveckling av Medborgarhuset till en investeringsutgift om 670,0 mnkr och att kulturförvaltningen medgavs rätt att investera i inredning och utrustning till en investeringsutgift om 17,5 mnkr. Projektet är i dagsläget i detaljprojekteringsskede.

Återflytt av verksamheterna beräknas kunna ske under sommaren 2019. Utifrån gällande tidplan beräknas kulturförvaltningens investeringsbehov falla ut med början år 2017 fram till 2019, medan den ökade hyreskostnaden 10,0 mnkr får halvårseffekt 2019 och helårseffekt först år 2020.

Liljevalchs renovering och tillbyggnad

Den befintliga konsthallen och restaurangen rustas upp och konsthallen byggs till för att lösa konsthallen logistik, klimatanläggning och säkerhetssystem för en optimal utställningsverksamhet. Genom en utbyggnad av konsthallen beräknas besökarna öka till ca 250 000 jämfört med dagens ca 150 000.

Genomförandebeslut fattades i kommunfullmäktige i oktober 2015. Under projektering och pågående grundförstärkning framkom kostnadspåverkande delar som inte har kunnat förutses i ett tidigare skede. Ett reviderat genomförandebeslut godkändes av fastighets- och kulturnämnderna i januari 2017. Beslut i kommunfullmäktige beräknas till april 2017. Det reviderade genomförandebeslutet innebär en budgetökning om 139 mnkr till 395 mnkr för fastighetsnämnden för till- och ombyggnad, grundförstärkning och renovering av konsthallen samt Blå Portens restaurang.

Hyreskostnaden för kulturförvaltningen ökar med 3,3 mnkr till 14,1 mnkr.

Grundförstärkningen slutförs under november 2017 vilket betyder att Liljevalchs får tillträde till den befintliga konsthallen i oktober/november 2017.

Bygglovet för tillbyggnaden bedöms vinna laga kraft under våren/sommaren 2017. Först därefter kan tillbyggnaden påbörjas. Färdigställandetiden bedöms till knappt tre år från att bygglovet har vunnit laga kraft.

Kulturförvaltningen har beviljats ramökning för utökad verksamheten med totalt 6,1 mnkr från beslutet 2015 och med investeringsmedel 10,0 mnkr enligt det reviderade genomförandebeslutet.

Stadsmuseet

Ombyggnad av Stadsmuseet genomförs dels för att möjliggöra en omDispositionering av lokalerna så att museet ska upplevas som öppnare och mer tillgängligt för besökare, och dels för att byta ut föråldrade tekniska installationer.

I januari 2016 fattades ett reviderat genomförandebeslut om 140 mnkr i kommunfullmäktige för en utveckling och upprustning av museet. Medel finns avsatta inom ram för projektet. Kostnadsökningen beror på devis på de antikvariska hänseenden som behöver tas vid renovering av byggnaden som är klassad som byggnadsminne. Kulturförvaltningen medgavs genomföra investeringar om 27 mnkr för inredning och utställningar. Själva ombyggnationen beräknas vara slutförd i december 2017. Nyöppningen av museet planeras till 1 september 2018.

Hyresökningen för kulturförvaltningen uppgår till 8,0 mnkr.

Stadsbiblioteket Asplundhuset

I april 2013 gav fastighetsnämnden fastighetskontoret respektive kulturnämnden i uppdrag att utreda om förädling och upprustning av Stockholms stadsbibliotek. I februari 2016 fattade kommunfullmäktige inriktningsbeslut om ombyggnad, renovering och utveckling av stadsbiblioteket.

För att ge möjlighet till fortsatt planering av två alternativ, ombyggnad, renovering och utveckling samt endast renovering, och säkerställa investeringsbudget tog fastighetsnämnden och kulturnämnden ett reviderat inriktningsbeslut i januari 2017.

Då tiden för planering förlängts krävs en omfördelning av medel inom investeringsutgiften för en utökad planeringsutgift om 25 mnkr 2017 och 2018. Totalt investeringsbelopp förändras inte.

Genomförandebeslut planeras till hösten 2018. Byggprojektet planeras vara klart i slutet av 2021, därefter tillkommer tid för inflyttning.

Investeringsbehov utom budget

Under planperioden tillkommer behov av investeringsmedel som inte ingår i budget med åtföljande ökade kapitalkostnader förutom beräkningarna här ovan. Förvaltningen avser att återkomma i första hand i respektive ärende inför genomförandebeslut men också i VP 2018 för begäran om utökad investeringsram med anledning av behoven. Behov av investeringsmedel läggs fram i respektive ärende.

Kulturskolan Vällingby. Kulturnämnden och kommunstyrelsens ekonomiutskott har godkänt inhyrning i ny lokal 2018.

Kulturskolan Husby. Ärendet ska beredas för ställningstagande i kulturnämnden under våren 2017.

Norra Djurgårdsstaden, Gasverket kulturskola och bibliotek. Under förutsättning att nämnden fattar beslut om genomförande och att godkännande medges av kommunstyrelsens ekonomiutskott under 2017, kan färdigställande och verksamhetsstart beräknas till sommaren 2019.

Enligt *Strukturplan för Stockholms stadsbibliotek* tillkommer renoveringsbehov för Rinkeby, Tensta och Årsta bibliotek. Ny etablering i Östberga och insatser i Rågsved. Nytt digitalt

bibliotek mm.

Kulturskolan investeringar i instrument och teknik.

Stockholms stadsbibliotek. Utlåningsautomater, teknik, publika möbler och hantering av medieprocesserna, mm.

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Stadens förvaltningar genomför en stor mängd verksamheter för barn och unga som ligger i linje med konventionen för barnets rättigheter. Med stöd i befintliga strategier, statistik och erfarenheter om barns och ungas villkor kan proaktiva förslag om utveckling och utvidgning tas fram. Fokus bör ligga på att använda den kunskap och erfarenhet som finns i stadens olika verksamheter.

Ett kompetensområde där vidare analys behövs är hur stadens kulturverksamheter möter och utvecklar verksamheterna för, med och av barn och unga med funktionsvariationer.

Som ett viktigt stöd i utvecklingsarbetet med barns rättigheter till kultur finns det av KF antagna programmet Kultur i Ögonhöjd. Med utgångspunkt i Kultur i Ögonhöjd arbetar flera förvaltningar med Staden i Ögonhöjd. En samverkan som tar fram riktlinjer för hur barnkonsekvensanalys och dialog ska ske vid större stadsbyggnadsprojekt.

Lokala utvecklingsprogram - Ung satsning i LUP-områden

Följande sju stadsdelsområden prioriteras:

- Rinkeby-Kista
- Spånga-Tensta
- Hässelby-Vällingby
- Skärholmen
- Enskede-Årsta-Vantör
- Farsta
- Skarpnäck

Förvaltningen går in i nästa skede av EU-projektet Växgo: Culture Bridges och säkerställer då också medel och metoder för att arbeta med de prioriterade områdena. Projektet löper 2018-2019.

Utmaningarna för LUP-arbetet i stadsdelen Farsta (Fagersjö, Hökarängen och Farsta strand) är att skapa kontinuitet, driva meningsfulla mötesplatser och hitta en fungerande samverkan.

Inom LUP-arbetet i Spånga Tensta är det starkt fokus på kommunikation, närvaro samt förtroende- och trygghetshöjande insatser. I Tensta är en hög andel av de boende unga mellan 0-24 år. Där är kulturskolans och bibliotekets närvaro viktig. I kombination med höga fattigdomstal blir det dock en utmaning att ändå få barn, unga och familjer att prioritera förvaltningens verksamheter.

Kundundersökning

Utan kunskap om de vi ska ge service till och för att säkerställa att förvaltningen verkligen når alla – i avsikt att bredda våra målgrupper så att de speglar stadens invånare – kan inte uppdraget genomföras. Förvaltningen måste bygga kunskapsunderlag om stockholmarna för att rikta resurser på ett effektivt sätt. Undersökningar (Audience Atlas 2015 och Myndigheten för kulturanalys 2017) bekräftar att intresset för och deltagandet i kultur är högt. Men enbart i redan frälsta led. Inget undersökningsföretag har i dag i paneler representation från socioekonomiskt utsatta områden. Dessa områden är vita fläckar. Därför måste förvaltningen själva genomföra kvalitativa undersökningar för att kartlägga behov, motivationer och svårigheter för målgrupper som i dag är osynliga.

Gällande kulturförvaltningen finns behov av att bättre kunna stötta initiativ där fram för allt unga har direktpåverkan i för dem angelägna verksamheter. Här avses t.ex. museiverksamheterna, kulturskola och bibliotek. Med utvecklade verktyg och modeller för inflytande ges barn och unga bättre möjlighet att påverka både utbud, innehåll och pedagogik.

Enligt stadens program för kvalitetsarbete utvecklar förvaltningen metoder för uppföljning. Väl utvecklade verksamhetssystem och digitala verktyg skapar ökad kunskap om våra målgrupper och en mer effektiv kommunikation med stockholmarna. Det fleråriga och långsiktiga arbetet med att bygga upp geografiska kunskapsunderlag om kultur bör fortsätta genom att egen kompetens inom geodata och visualisering rekryteras. På så sätt kan konsultkostnaderna sänkas

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att staden på lokal och central nivå ska kunna planera det långsiktiga behovet av lokaler. Den utgör ett viktigt led i arbetet med att uppnå ett effektivt resursutnyttjande.

Kulturförvaltningen har uppemot 100 hyresavtal i staden. Lokalbeståndet om drygt 75 000 m² domineras av bibliotek och lokaler för kulturskolans verksamhet. Den totala hyreskostnaden under 2017 uppgår till drygt 116,7 mnkr enligt lokal databasen LOIS. Detta motsvarar ca 13 % av förvaltningens budget.

I takt med att staden ständigt växer finns det ett behov att utöka lokalbeståndet eller effektivisera användandet av befintliga lokaler för att upprätthålla den nivå av kulturutbud som Stockholm idag har samt det övergripande målet att alla i Stockholm kan ta del av angelägen kultur av hög kvalitet.

Nedan presenteras aktuella förändringar avseende kulturförvaltningens lokaler samt ett antal frågor som bör hanteras på sikt

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

I hög grad består kulturförvaltningens verksamhet av kulturellt utbud och konstnärlig

utbildning för medborgarna. Detta innebär att förvaltningen ska finnas där medborgarna finns, vilket i hög grad förhindrar kostnadseffektiva stordriftslösningar. Centrala lägen med goda kommunikationer i de olika stadsdelarna är att föredra oavsett om det gäller bibliotek, kulturskolor, museer eller konsthallar. En besvärande omständighet är att centrumlokaliseringar är dyrt och att hyreskostnaderna ökar.

De delar av verksamheten som i väsentlig mening inte kräver centrumlägen är administrationen som idag finns i Rinkeby samt Stadsmuseets magasin och kontorslokaler som finns i Frihamnen.

En betydande faktor som påverkar behovet av lokaler är att staden växer. 2014 fanns det 912 000 invånare i Stockholm och fram till 2023 beräknas antalet öka till närmare 1 050 000 invånare vilket motsvarar en ökning om 15 % på 10 år. Rent kvantitativt skulle detta exempelvis innebära ett volymmässigt behov som motsvarar sex nya bibliotek om verksamheten ska växa proportionerligt med befolkningstillväxten och om verksamheten bedrivs på liknande sätt som idag. Förutom nyetablering i de större stadsutvecklingsområdena behöver även befintliga lokaler ses över.

Verksamheten behöver ständigt utvecklas och detta påverkar vilka lokaler som behövs samt hur dessa utformas. Ett exempel är det digitala biblioteket som ger en ökad tillgänglighet även om låntagaren inte fysiskt besöker ett bibliotek. Å andra sidan kan det också innebära att exempelvis kulturskolans lokaler behöver förändras/anpassas på sikt med hänsyn till nya kulturella uttrycksformer som kan vara angeläget att ha med i kursutbudet.

Behoven skiljer sig också åt mellan olika stadsdelar, och även inom respektive stadsdel då den socioekonomiska segregationen är betydande i Stockholm. Det gäller skillnader i utbildningsnivå, försörjningsstöd, arbetstillfällen, sysselsättningsgrad och medellivslängd bland annat. Skillnader i förutsättningar syns också i de olika bibliotekens statistik. I resursstarka områden lånas det flest böcker och stockholmare boende i innerstaden är de som i störst utsträckning lånar e-böcker. I det segregerade Stockholm är det angeläget att människor med olika bakgrund och socioekonomisk situation möter varandra i vardagen. Därför blir mötesplatser som bibliotek allt viktigare för att överbrygga klyftor och fungera som öppna platser för alla.

Från lokalförsörjningssynpunkt är det angeläget att följa arbetet med de lokala utvecklingsprogrammen (LUP) för att kunna beakta stadsdelarnas förväntningar/behov avseende kulturförvaltningens verksamhet. Den lokala efterfrågan på kulturella mötesplatser kommer sannolikt att öka. I medborgarundersökningen syns en stor skillnad i nöjdheten med hela Stockholms kulturutbud gentemot det lokala utbudet som värderas betydligt lägre.

Planeringsförutsättningarna gällande lokalförsörjning är inte statiska. Utveckling och förändring av verksamheten och stadsdelarnas olika behov bör avspeglas i vilka lokaler som behövs och även hur dessa utformas. Goda kommunikationer och god tillgänglighet är dock faktorer som måste beaktas för att kunna tillgodose medborgarnas behov för att kulturen ska vara nåbar för medborgarna.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

- *Bibliotek.* Inom förvaltningen finns 39 bibliotek med en yta av ca 32 000 m²
- *Kulturskola.* 20 lokaler finns avsedda för kulturskolor med en yta om ca 15 600 m²

- *Stadsmuseet magasin.* Magasin för museets samlingar och Stockholms konst finns i Frihamnen till en yta om ca 11 200 m²

Utöver detta har kulturförvaltningen inhyrningsavtal för Liljevalchs konsthall på Djurgården, evakueringslokaler på Blasieholmen med anledning av om-/tillbyggnad av konsthallen.

Museet bedriver verksamhet i Stadsmuseet vid Slussen, Medeltidsmuseet, Blockmakarens hus, Stuckatörens våning och ytterligare några kulturhistoriskt värdefulla lokaler.

Samlingslokaler förhyrs i Fältöversten, stipendiateljé på Glasbruksgatan, lägenhet som avses disponeras av förföljda författare på Runiusgatan samt Villa Bergshyddan.

Förvaltningens övergripande administration är samlad i lokaler på Askebykroken i Rinkeby.

Totalt disponerar kulturförvaltningen ca 75 500 m².

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

De många hyresavtal som kulturförvaltningen har med olika hyresvärdar genererar frågor om verksamhetsanpassning av nya och befintliga lokaler samt insatser för att öka tillgängligheten.

Aktuella lokalfrågor

Utökad verksamhet i expansiva områden. Stockholm växer. För att kunna erbjuda stockholmarna ett kulturutbud motsvarande dagens nivå krävs det att kulturförvaltningens verksamhet expanderar. Särskilt fokus ligger idag på två geografiska områden då det gäller expansion av verksamheten – Norra Djurgårdsstaden och Slakthusområdet.

I Norra Djurgårdsstaden sker för närvarande en omfattande expansion. Totalt beräknas området inrymma 12 000 bostäder. En ny kommunal grundskola för ca 900 elever planeras därför att uppföras i det gamla Gasverksområdet.

I direkt anslutning till den nya skolan har kulturförvaltningen intresse av att förhyra lokaler av CA Fastigheter AB i en av de befintliga gasverksbyggnaderna. På en yta av ca 1 200 m² avses bibliotek och kulturskola med filminriktning samordnas i gemensamma lokaler. Som en följd av detta avser förvaltningen att flytta över verksamheterna från det till ytan begränsade biblioteket i Hjorthagen samt kulturskolan på Östermalm. Båda dessa lokaler är bristfälliga och saknar god tillgänglighet.

Den uppskattade sammantagna årliga kostnadsökningen för lokaler/drift uppskattas till ca 4,3 mnkr. Dialog med fastighetsägaren avseende hyreskostnader påbörjades under augusti 2016. De ekonomiska konsekvenserna avseende eventuell förhyrning av nya lokaler redovisas till kulturnämnden/kommunstyrelsens ekonomiutskott innan avtalstecknande.

Beträffande Slakthusområdet finns ambitioner att utveckla området från ett renodlat industriområde till en stadsdel med bostäder, handel och service. Staden planerar för ca 4 000 nya bostäder. Avsikten är att området ska utvecklas successivt med start under 2017 och att omdaningen av området beräknas vara helt klart omkring år 2030.

På motsvarande sätt som i Norra Djurgårdsstaden avser förvaltningen att ta ställning till vilka ytbehov som föreligger för att möjliggöra ett bibliotek och eventuell kulturskola i området – en yta av 300-400 m² för ett bibliotek synes i nuläget vara rimligt. Samtidigt finns det ett uppdrag från förvaltningens ledning att se hur konstnärsateljéer och samlingslokaler kan integreras i det nya Slakthusområdet.

Kulturskolan Vällingby. I hög grad bedriver kulturskolan i Vällingby idag sin verksamhet i

utbildningsförvaltningens lokaler och i medborgarhuset Trappan. Med ett generellt ökat tryck i skolan begränsas möjligheterna till att samutnyttja utbildningsförvaltningens lokaler för kulturskolans verksamhet. För att möjliggöra en fortsatt verksamhet i Vällingby bedöms ett ytbehov av ca 1 000 m². En lokal, som för ändamålet kommer att iordningsställas inför 2018, finns centralt i Vällingby till en hyreskostnad om ca 2,4 mnkr (exkl. fastighetsskatt). Med de nya lokalerna bedöms att elevplatser vid kulturskolan i området kunna dubblas. Lokalen kan även användas som evakueringslokal om kulturskolans lokaler vid Brommaplan rivs. Kulturnämnden och kommunstyrelsens ekonomiutskott har godkänt inhyrningen.

Kulturskolan Husby. Hyresvärden Svenska Bostäder har meddelat att den byggnad som idag inrymmer kulturskolan i Husby kan komma att rivas. Befintligt hyresavtal som är uppsagt sträcker sig fram till den 30 september 2017 och hyresvärden har meddelat att de endast vill att ett nytt avtal förlängs ett år i taget. För att verksamheten ska kunna fortgå på lång sikt sker en dialog med Svenska Bostäder om flytt till nya lokaler med en varmhyra om 2 200 kr/m². Ytan ökar med ca 250 m² till 925 m². Enligt plan ska ärendet beredas för ställningstagande i kulturnämnden under våren 2017.

Biblioteket Skärholmen. Biblioteket har i dialog med hyresvärden Nordier Property Advisers i samband med hyresförhandling fått en möjlighet att få en utökning av lokalerna med en tydligare anslutning till gallerian i Skärholmen samt bättre tillgänglighet. Genom förändringarna klarar verksamheten av att möta de framtida biblioteksbehov som finns kopplat till de stadsutvecklingsplaner med tillhörande befolkningsökning som finns för Skärholmenområdet. Det tillkommande utrymmet kommer utöver en ny entréfunktion även kunna erbjuda en avgränsad plats för tidningar och tidskrifter, låne- och återlämningsautomat samt fungera flexibelt för olika programaktiviteter. Arbetet som genomförs i lokalen våren 2017 innebär ingen ökad kostnad för förvaltningen (utöver avtalad hyresökning under 2016).

Avveckla förhyrd samlingslokal i Fältöversten. Kulturförvaltningen hyr idag lokaler i Fältöversten vilka disponeras av Östermalms föreningsråd. Föreningsrådet betalar en ersättning för hyra till förvaltningen vilket i hög grad finansieras genom kommunalt kulturstöd. Förvaltningen avser att säga upp hyresavtalet då förvaltningen inte bedriver egen verksamhet i lokalen samt att andrahandsuthyrning bör undvikas då verksamhetsutövaren inte bedriver momspliktig verksamhet (vilket är ett krav enligt stadens policy gällande lokaler och fastigheter). Föreningsrådet är berett att överta hyreskontraktet, men hyresvärden är tveksam att ha föreningen som hyresgäst bland annat med hänsyn till att verksamheten i hög grad inte är momspliktig. Dialog med föreningsrådet och hyresvärd kommer att fortgå.

Avveckla förhyrd kontorslokal i Frihamnen. Kontorslokaler (K-huset) som förhyrts i samband med ombyggnad av Stadsmuseet kommer att avvecklas. Avflyttning sker vid årsskiftet 2017/2018. Personal kommer att återflytta till Stadsmuseet vid Slussen och till lokalerna i Magasin 5 i Frihamnen – ytterligare arbetsplatser finns också i Rinkeby. I och med avflyttning sker en kostnadsbesparing om nästan 1 mnkr, men denna besparing är knappt märkbar med hänsyn till kostnadsökningar för andra lokaler.

Medeltidsmuseet. Medeltidsmuseets entré, butik och kontorslokaler ligger under Norrbro och ägs av staden. Riksdagen som äger Medeltidsmuseets utställningslokaler under Riksplan har initierat samtal med fastighets- och kulturförvaltningarna i syfte att samnyttja entré och delar av utställningslokalerna för ett besökscenter. En utredning som bekostas av Riksdagsförvaltningen där stadens förvaltningar medverkar kommer att påbörjas under 2017.

Staden har besittningsrätt till de lokaler som hyrs av Riksdagen och befintligt hyresavtal löper ut den 30 september 2019.

Strategiska överväganden

Stadsmuseets lokaler i Frihamnen. Kulturförvaltningen förhyr verksamhetslokaler och magasin för Stadsmuseet i Frihamnen. Den årliga kostnaden för de 11 800 m² som förvaltningen hyr uppgår till ca 11 mnkr (inklusive K-huset som avvecklas december 2017). Då det finns en avsikt att utveckla/omvandla Frihamnen för bostäder och service finns det inte någon långsiktighet för museets lokaler i området.

En strategi bör tas fram för hur museets framtida lokalbehov ska kunna tillgodoses. Ett uppdrag bör därför lämnas till kulturförvaltningen att ta fram förslag till nya anpassade lokaler till en kostnad som i väsentlig grad inte överstiger nuvarande hyreskostnader. Med fördel bör eventuella nya lokaler kunna samordnas med andra delar av stadens verksamheter för att hitta kostnadseffektiva lösningar.

Långsiktig plan för Kungsträdgården. Vid samråd mellan kulturförvaltningen och fastighetskontoret den 22 juni 2016 klargjordes på ledningsnivå att det finns ett behov av att ta ett samlat grepp för att skapa en långsiktig plan för Kungsträdgården. Planfrågor och trafikfrågor bör integreras i detta arbete. Inom Kulturförvaltningen finns det ett intresse av att skapa förutsättningar för att stationera Evenemangsavdelningen, som bedriver verksamheten i parken, i direkt anslutning till området. Kulturförvaltningen och trafikkontoret utreder frågan. I arbetet bör även fastighets- och stadsbyggnadskontoret involveras.

Nytt bibliotek i Östberga och Rågsved. Stadsdelsområde Enskede-Årsta-Vantör är ett av de områden i staden där prioriteringar behöver göras lokalt för att stärka en positiv och hållbar utveckling på sikt. Östbergas utmaningar ligger bland annat i bristfälliga kopplingar till kringliggande områden med avstånd till offentlig service. En fysisk biblioteksverksamhet i stadsdelsområdet skulle stärka samhällsservicen och utöka möjligheten för lokalt engagemang bland boende och civilsamhälle.

Stadsdelsförvaltningens satsning gällande allaktivitetshus i Östberga ska om möjligt samlokaliseras med en ny biblioteksetablering i stadsdelen. Biblioteket blir på så sätt en av flera plattformar för kultur, studier, språk och berättelser och verkar som en social resurs som erbjuder en arena för boende, civilsamhälle och föreningsliv. Att låta biblioteksetableringen i Östberga samverka med ett kommande allaktivitetshus är positivt för att skapa relevans i närområdet, särskilt som redan kända aktörer i området medverkar.

Kulturförvaltningen ska följa stadsdelsförvaltningens utredning gällande medborgarkontor i Rågsved för möjlig samlokalisering. Parallellt ska bibliotekens närvaro i området förstärkas genom det rörliga biblioteket. SSB ska etablera temporär biblioteksverksamhet i Rågsved som ett sätt att stärka tillgången till samhällsservice i området. I dialog med boende ska aktiviteter skapas som sedan kan flyttas och röra sig vidare till andra områden med liknande behov. Det rörliga biblioteket ska ses som en tillgång som kan användas till att slussa vidare till andra bibliotek i närområdet och som väcker intresse och medvetenhet om biblioteket som möjlighet och medel i bildning, engagemang och som kulturell resurs. En satsning på rörligt bibliotek i Rågsved kräver investeringar i mobil teknik och transportmedel.

Ökad grad av samnyttjande av stadens lokaler. Inom förvaltningen finns ca 40 bibliotek och drygt 20 lokaler som disponeras för kulturskolans verksamhet. Kulturförvaltningen har ett uppdrag vid sidan om de egna kärnverksamheterna att vara stödjande i att hitta

samlingslokaler m.m. inom staden. En kartläggning bör ske vilka av förvaltningens lokaler, främst kulturskolor och bibliotek, som kan nyttjas som samlings- och möteslokaler för föreningslivet eller för andra ändamål som befrämjar kulturaktiviteter i Stockholm. Samtidigt som möjligheterna till externt nyttjande av biblioteks- och kulturskolelokaler alltid bör prövas, måste kärnverksamheternas nya behov och uppdrag beaktas.

Förvaltningen strävar efter ett förhållningssätt där samverkan finna med andra förvaltningar. Särskilt när det gäller lokalsamverkan med utbildningsförvaltningen bör det finnas vinster med samarbeten mellan olika skolbibliotek och Stadsbiblioteket. Kulturskolan bedriver verksamhet i ca 70 skolor och diskussion pågår med utbildningsförvaltningen om framtiden. Det finns möjlighet att uppnå positiva synergieffekter om t.ex. medborgarkontor och bibliotek samverkar i högre grad.

Inom ramen för att hitta former för nyttjande av skollokaler för kultur- och föreningsverksamhet har kulturnämnden, utbildningsnämnden och idrottsnämnden tillsammans med SISAB startat upp ett pilotprojekt. Tillsammans ska ett förslag tas fram på hur föreningslivet och kulturskolan kan använda skollokaler utanför skolans ordinarie öppettider. Förslaget ska också inkludera förslag på lösningar till hanterbara lås- och passagesystem samt hur uthyrning ska administreras.

Kulturförvaltningen och utbildningsförvaltningen avser utöver ovanstående att genomföra en särskild översyn av förutsättningarna för ökad samverkan mellan kulturskolan och stadens grundskolor för att uppnå effektivare lokalutnyttjande.

Kulturskolan ser också över möjligheterna att hyra ut lokaler till externa verksamheter då det finns en stor efterfrågan av speciallokaler för exempelvis dans och teater. Frågor om bemanning, skalskydd och utrustning utreds.

5.5 Kostnadsutveckling

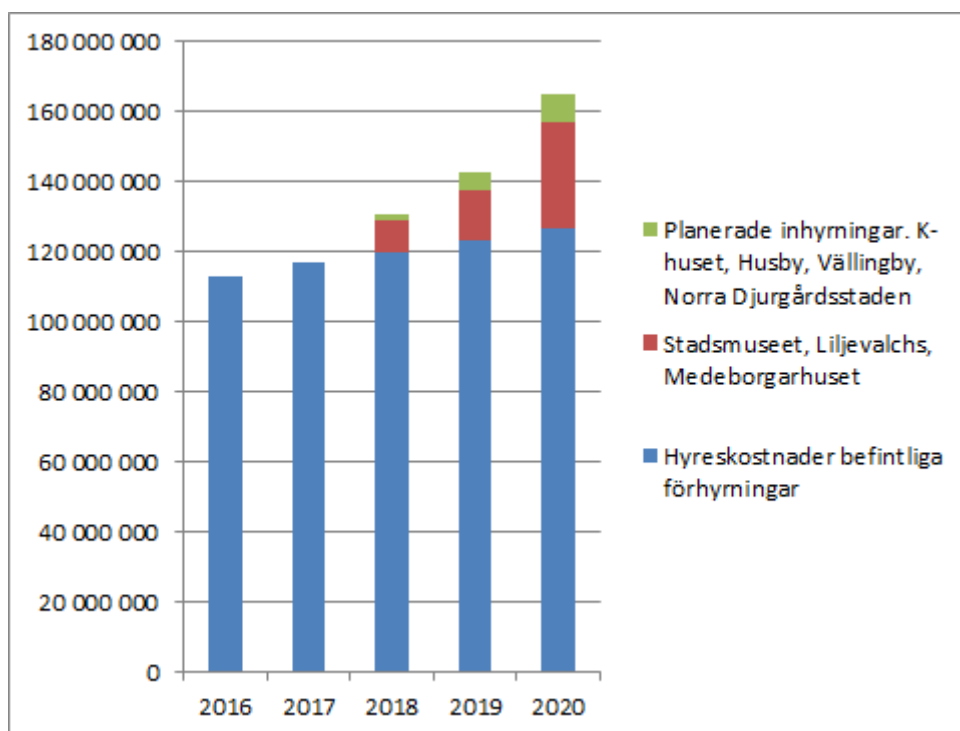
Enligt lokaldatabasen LOIS uppgår kostnaderna för förvaltningens lokaler till drygt 116,7 mnkr för 2017. Kostnaderna ökar successivt även om ytterligare inhyrning av lokaler sker sparsamt. Det finns ett mönster i att hyresvärdar säger upp hyresavtal för villkorsändring (uppräknings av hyran) när detta är möjligt. Under det senaste året har t.ex. följande lokaler hittills berörts.

- Kulturskolan Mariebergsgatan
- Stadsmuseet Magasin 5 Frihamnen
- Stadsmuseet Magasin 6 Frihamnen
- Biblioteket Hammarby Sjöstad (Luma)
- Biblioteket Fältöversten
- Biblioteket Hornstull
- Biblioteket Skärholmen

Hyresförändringar gällande dessa sex objekt innebär att hyresvärdarnas förslag till nya hyror innebär en årlig kostnadsökning på över 3 mnkr. Därtill kommer de årliga förändringarna av KPI. Avseende befintliga lokaler bör förvaltningen därför se till att ca 3,3 mnkr om året avsätts för att hantera kostnadsökningen för befintliga kontraktshyror.

Utifrån ingångna hyresavtal, planerade utökningar av verksamheten de kommande åren samt villkorsförändring/hyresökning initierad av hyresvärd kan ett överslag göras beträffande

kostnader för de kommande åren.

Tabellen visar uppskattad kostnadsutveckling avseende ingångna hyresavtal samt eventuellt tillkommande kostnader för kulturskola och bibliotek i Norra Djurgårdsstaden, kulturskolor i Husby och Vällingby samt avflyttning från administrationsbyggnad i Frihamnen. I underlaget har även de uppskattade nya hyreskostnaderna för Stadsmuseet, Medborgarhuset och Liljevalchs inräknats.

Ovanstående sammanställning beträffande hyreskostnadsutveckling inkluderar inte eventuella hyreskostnadstillägg betingade av verksamhetsanpassning och upprustning av lokaler. Exempelvis är behoven att renovera bibliotekets och kulturskolans lokaler i Årsta i mycket stort behov av åtgärder avseende ventilation, asbestsanering ytskikt, tillgänglighet och effektivisering av planlösning.

Kulturförvaltningen kommer att stärka de strategiska insatserna avseende lokaler. Under det kommande året kommer ingångna hyresavtal att ses över och stämmas av med respektive avdelning för en vidare bedömning om kostnad respektive nytta. Det bör klargöras om det går att begränsa lokalkostnaderna utan att stockholmarnas tillgång till ett brett kulturutbud begränsas.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Effektiviseringsmöjligheter administrativa lokaler

Kulturförvaltningens övergripande administration är sedan 2014 koncentrerad till Rinkeby. Lokalerna inrymmer även Kulturskolans administrativa personal, kulturstrategiska staben och även delar av bibliotekets personal. Totalt är ca 85 personer stationerade i lokalerna och det finns plats för minst 15 personer till. Det aktivitetsbaserade kontoret har specialanpassats för förvaltningens administration.

Ett 20-tal personer som tillhör bibliotekets administration har tidigare varit stationerade i Rinkeby, men sedan våren 2016 har dessa flyttat till Asplundhuset med tillhörande annex. Skälet är att stadsbiblioteket vill samla sina medarbetare samt bibliotekets stödfunktioner för att skapa en gemensam arbetskultur och riktning. Skäl som motiverat beslutet var att organisationens chefer behöver knytas tätare samman med varandra och med bibliotekets centrala funktioner. De centrala enheterna behöver även integreras i biblioteksverksamheten för att skapa ökat samarbete och gemenskap. En utvärdering ska ske 2019 inför ett nytt ställningstagande om stödfunktionernas stationering.

Stadsmuseets personal är i nuläget i hög grad koncentrerad till Frihamnen. Kontorsbaserade arbetsplatser med ca 40 arbetsplatser är främst inrymda i K-huset som förhyrdes från januari 2015 inför renoveringen av Stadsmuseets vid Slussen. Förvaltningen har beslutat för att lämna lokalen från och med 2018. Personal ska då återflytta till de då färdigrenoverade lokalerna i Stadsmuseet samt till befintligt inhyrda kontor i Magasin 5 i Frihamnen. Vid upplevd trångboddhet finns även möjlighet att stationera ytterligare personal i Rinkeby.

Evenemangsavdelningens och Liljevalchs administrativa personal är begränsad i numerär och inryms för närvarande i tillfälligt inhyrda lokaler på Blasieholmen.

Årskostnadshyra per administrativ arbetsplats är 36 266 kr och en medarbetare har i genomsnitt 14,2 m². Underlaget baseras på de tre mera omfattande administrativa lokaler som finns inom förvaltningen (stadsbiblioteket/Asplundhuset, K-huset i Frihamnen samt administrationsbyggnaden i Rinkeby.) Med administrativ personal avses sådan bemanning som har arbetsuppgifter som inte är platsanknuten till den lokal man idag sitter i.